

ABONNEMENT

Pays étrangers
Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : 20865

xxviiième ANNÉE

15 Septembre 1932

İÇTİHA

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 353

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi sekizinci sene

15 Eylül 1932

EDEBİ TAHLİL

İSYAN VE DU'A

« Türkçe şi'irler » şa'iri Mehmed Emin Bey braderimizin bu küçük kitabı lâıyk olduğu büyük ma'rufiyyete vasıl olmamıştır . Kitab ızıtrablı bir devrde intişar etmişti . Top bataryeleri işlerken musiki susar , susmasa da kim-senin kulağında , musikiyi, dinlemek şöyle dursun, işitmek kudreti kalmaz .

Geçen gün Celâl Nuri Beyin evinde ken-disile mülaki oldum . Bana gücenmiş olduğunu, çünkü, galiba, (Akşam) gazetesinde intişar eden bir mülakatımda kendisinin heyecansız bir şa'ir olduğunu söylemiş olduğumu söyledi . Buna hayret ve esef ve hiç bir gazeteye bir mülakat vermeye bir kere daha tevbe etdim . Mehmed Emin Bey braderimizin şa'irliği hak-kında belki şöyle bir mutala'a serd etmiş olabilirim, ki bu gün de kana'atım bu merkez-dedir: Mehmed Emin Beyin heyecanları, keli-melerine sığdıramayacak kadar büyüktür . diğ er bir ta'birle Mehmed Emin Beyin ruhun-da feveran eden şa'irlik kâğıd üzerine geçen şi'irlerinde cari şa'irlikden üstündür . Mehmed Emin Beyin şi'irlerini okumakda olduğundan pek çok ziyade dinlemekde, kendi tarafından inşad olunduğunu dinlemekde zevk ve şa'iriy-et vardır . Bu müşahede ve mülahazada şa'ir için, benim anladığıma göre sena vardır . Bu izahat üzerine, haberim ve taksirim olmaksızın benim için kapadığı gönlüntü bana tekrar açdı ve bana İsy an ve Du'a ile Dante için

adlı manzumelerini gönderdi . Bu gün yalnız birinciye gözden geçireceğiz, diğ er bir nusha - da da Dante için den bahs edeceğim.

İsy an ,

Ben en büyük elemelerin diyarının şa'iriyim

Gözlerimde o korkunc yangınların aksleri

Ayağımın altında göz yaşları kan izleri ...

diye başlıyor ve bu edâ ve mü'eddâ ile devam ediyor . Shakspeare in Hamlet [*] de komed - yacılar troupuna okutduğu ve Troie muharebe-sini ve Priam ın katl olunmasını tasvir eden manzumenin reftarındadır . Beyaz kafiye li [ya'ni kafiyesiz] olan o manzumeden işte bir kaç mısra' :

Pyrus ki kanlı , mühlik silâhları

Fikri gibi sim siyahdı , benzerdi

Gicenin zıfiri karanlığına ,

Meş'um at'ın sırtında uyuyorken

Kanla mülemma' bu müdhış ve muzlim

Manzar bir kat daha müdhış renk ile

Gözünün önüne gelir , başından

Tırnağına kadar bir kızıl arma ,

Ki boyanmış oğulların , kızların

Anaların , babaların kanile ...

Görülüyor, ki millî şa'irimiz bu manzume - sinde , en büyük İngiliz şa'irile Timpo tut - muşdur .

[*] Bu faci'anın, tarafımızdan yapılmış olan man - zum ve mensur yeni tercemesi bir çok haşiyelerle ve resimli olarak basılmaya başlanmıştır.

Mehmed Emin Beyin bu manzumesinde altını çizdiğim mısra'lar şunlardır :

Kırıyorum gazablı bir yel gibi ağaçları
Aşıyorum köpürmüş atlar gibi yamaçları

Bu bir Energie ifadesidir . Fakat şa'irin Energie si ağaç kırmakda değil fakat âbideler, ma'bedler yükseltmekde müncele olacaktı. Ağaç kırmak bir gönül kırmak gibi olsun ve şa'ir bunu istemesin ! Şa'ir Energie sini azgın ve gazablı rüzgârlara karşı bir mu'azzam kaya gibi durmakda göstermeli diyorum : Ben **Karlı Dağdan Ses** de Şa'irin lisanından Hürriyyete şu kıt'ayı hitab ederken bunu ifade etmek istemişdim :

Söndüren değilmiyim zulmun cehennemini ?
Meş'aleni şî'rimin alevi yakmadımı ?
Göğsüm dağ olmadımı rüzgârların önünde ?
Hayatım sana doğru sel gibi akmadımı ?

Hak perest dostum müsa'ade ederler :
İsyan da

Ey du'ası , niyazı isyan olmuş saf ma'bedler !
mısra'ı gibi dolgun ve olgun mısra'ların içine
Bir san'atkâr o so'uk mermerlere can nefh eder
Bunlar eski ma'budlar lisanile hitab eyler

gibi mücef ve solğun mısra'lar mahzun ve diğerlerine gıpta eder bir vazı'da bulunmuyor mı?

« Sazlıkdaki yaralı kâşî gibi inliyorum .. »
« Rüzgârların önünde bükülüyor kanadlarım .. »
« Şu bulutlar kimlerin birer kara habercisi »
« Neler diyor şu yolcu turnaların acı sesi »
« duyuyorum her yerde çirkin serhoş sadaları »
« Kemanların udların çıldırdığı horaları »

Şu parça düşündürücüdür :

Bıkdım artık bu mel'un temaşayı seyr etmekden
Bundan sonra etden göz , taşdan kulak istiyorum
Kâ'inatı şafaksız gice bulmak istiyorum .

Bu üç mısra'da ifade olunmuş hissi haylı seneler evvel (**Karlı Dağdan Ses**) in şu kıt'asında ifade eder gibi olmuşdum :

Kalbime ateş dolar kalbini dinledikçe
Dakikanın, sa'atın, günün, haftanın, ayın ;
Aman, kurtarın beni bu zalim temaşadan :
Aman, hayata açık pencereyi kapayın .

Mehmed Emin Bey Efendi şu mısra'larda yükseliyor :

Ben de şarkın bir başka diyarında bir « Buadha » yım
Onun gibi beşere gençliğimi feda etdim
O tahtından geçmişse ben de aşka veda' etdim .

Kalbi ruhu altuna satan eski müdahinler

Kâ'inatda zulumdan başka bir şey göremedim. [1]
« Artık yeter din, vatan , hak , hürriyet düşmanlığı »
O kalbim ki dünyanın içi gibi yanıyorum .

Hülâsa **İsyan** ve **Du'a** ile **Türkçe Şi'irler** arasına muhakkak bir sülüs asırlık fikri ve edebî bir inkişaf devri girmiştir . **Dante için** de **Young un Giceler** inden aksi sadalar vardır. O mensurdur fakat o daha tannan ve muhakkak daha uzaklara gidecek bir sesdir .

A. D.

[1] بچشم معرفت بنکر مصاف نظم هستی را

که هر خاری در آن وادی درفش کاویان بینی [عرف]

İşimiz Bitmemiştir

Yazan: **Ahmet İhsan** , Ordu Mebusu

Abdullah Cevdet Beyefendiye

351 Numrulu **İctihat**'ta « İşimiz bitme - miştir » ser levhalı mekalenizi çok dikkatle ve zevkle okudum. Zaten yazdıklarınızı daima takip eylerim . Bu mekale , muharrirlerden Peyami Sefa Beye hitap eyleyor ve eski dostum şair İsmail Sefa merhumun oğlu ve gazetem günlük olarak senelerce çıktığı zaman matbaamda bana arkadaşlık eden İlhami Sefa'nın kardeşi olan Peyami Sefa beyefendiye

çok güzel hakikatler anlatmak istiyorsunuz . Makalenizin bir yerinde **Servetifunun** dan ve benden dahi bahseyliyorsunuz, bu beni ayrıca mütehasis eyledi ve gördümki **Servetifununda** benim yazdıklarım da sizin dikkatli gözlerinizden kaçmıyor .

Azizim Abdullah Cevdet Bey ; müsaade ediniz de makalenizin ser levhasını değiştirelim ; buraya « **İşimiz bitmemiştir** » değil ;